

МЪСЕЧНО ИЛЛЮСТРОВАННО РЕЛИГИОЗНО СПИСАНИЕ.

Год. VIII.

Мартъ 1899.

Брой 3.

НАЙ ВИСОКИЯ ИДЕАЛЪ.

Християнството прѣдставлява най високия идеалъ за личния чловѣчески животъ. Макаръ че нѣкои намиратъ много недостатъци въ Християнството, когато сравнимъ идеалитѣ на свѣта съ този на църквата — т. е. Християнството, ний ще намѣримъ че нѣма ни единъ който може да ся сравни съ него.

Може да ся види, на първа мисль, че е имало почти безбройни идеали; нъ едно внимателно изучаване показва че е имало само нѣколко, повтарени въ разни врѣмена подъ разни имена. Едно изучаване на тѣзи идеали, п едно сравнение мѣжду тѣхъ и Християнството ще ся окажи доста интересно. Слѣдующитѣ съставляватъ почти цѣлия листъ, именно, Сенсуализмъ (чувственностъ), национализмъ, стоицизмъ, секуларизмъ, пантеизмъ и Християнство.

1. Сенсуализмъ. Подъ това име принадлежатъ идеалитѣ прѣодоляющи въ Египетъ, Финикия, Лидия и мѣжду старитѣ Германци. Гръция и Римъ обоготвориха проституцията. Цѣлата философия на тѣзи земи ся събира въ три думи. Ний ги намирами издълбани върху гробна плоча въ Котнаюнъ, въ Фригия: „Туй е което азъ казвамъ на моитѣ приятели: прѣдайте се на удоволствие, наслаждение. Живѣйте, защото ний трѣбва да умремъ. Прочее, тѣй наслаждавай ся, играй.“ Нъ освѣнъ тѣзи, има други повече

систематизирани вѣри въ формата на Ислама. утилитарнизмъ (ползувание себе), епикурейство и материализмъ. Ислама проповѣдва на послѣдователитѣ си една сенсуалностъ на насилие и кражба, ако сж сполучливи въ битката; ако не сж, той имъ обѣщава едно небе на наслаждение. Срѣдточната мисль, утилитарианизмъ, е че каквото доняся най голѣмо удоволствие е право. Епикорейското мотто бѣше, „да ядемъ и да пиемъ, защото утрѣ умираме.“ Цѣлата сенсационална философия и емпирицизма (шарлатанство) е материалистическа, а материализма е сенсуализмъ. Сега, Християнството не претендира че най високия му идеалъ е да донесе врѣменно блаженство; то гони правстенни цѣли. Обаче фактически има повече удоволствие въ Християнството отъ колкото въ кой да е другъ идеалъ на чловѣческия животъ. Пжтътъ на нечестивия е труденъ. Нъ ако ний ся учимъ отъ Него, ний ще намѣримъ че неговото нго е благо и неговото брѣме леко, п ний ще намѣримъ „почивка“ на душитѣ си.

2. Национализмъ. Този е идеалътъ на чловѣческия животъ въ който личността е малко или нищо, и държавата е всичко. Той намира най доброто си изяснение въ Спарта. Личността и фамилията бѣха нищо освѣнъ като едни инструменти на държавата. Едничкото прѣвѣсходство съ което той можеше да ся похвали бѣше единъ повисокъ патриотизмъ. Нъ ний намираме че Христи-

анството произвежда, като едно второстепенно слѣдствие, така също високъ патриотизмъ. Не е имало война въ която ний да не сме показали толкова заблѣлжително юначество колкото показа Леонидъ и неговитѣ безсмъртни триста юнаци въ Термопилския проходъ.

3. Секуларизмъ. Той намѣри най добритѣ си ранни защитници въ Гръция. Робертсонъ казва че тѣ докараха до съвършенство искуството на придобиване най добритѣ нѣща отъ този животъ. Ний имаме идеалитѣ на Конфуций за които ся претендира че сж най високия идеалъ за челоуѣци въ този животъ. Наистина неговата система е доста пълна колкото се отнася до „баща и синъ, управител и подданикъ“ мъжъ и жена, „стари и млади, приятел и пригелъ.“ Въ Китай въ нейната цивилизация е слѣдствие на такъви учения, когато Англия и Америка сж слѣдствието на Христианство. Конфуций никога не приближава Христовото учение, „Любѣте неприятелитѣ си,“ и „както азъ съмъ ви възлюбилъ.“ Въ днешния секуларизмъ ся стрѣми почти да има едно богословие, като претендира че то ще замѣсти Христианството; че онова отъ което ний ся нуждаемъ за подобрѣнето на този свѣтъ е да обърнемъ очитѣ си отъ небесни нѣща и то на земни условия; и слѣдователно той обвинява Христианството съ всичкитѣ лоши условия подъ които ний живѣемъ. Съ такъви претенции, ний щѣхме да очакваме че този измъ щѣше да стори много за подобрѣнето на челоуѣчеството. Кои сж тѣзи които сж най много благословили свѣта? Онѣзи ли които имаха очитѣ си съвсѣмъ обърнати къмъ земята, или онѣзи които „гльдаха на горѣ“, и по причина на това бѣха по приспособени „да подигатъ“ другитѣ?

Ако робътъ ще намѣри единъ приятелъ, той трѣбва да гльда за такъвъ въ Христиани като Маколе, Кларксонъ, Уйлѣрфорсъ, Бжкстонъ, Уенделъ Филипсъ, Уйлямъ Лойдъ Гарисонъ. Ако тъмничната система се нуждаеше отъ прѣобразование, единъ Христианинъ Хоуардъ трѣбваше да ся намѣри. Ако дѣла на челоуѣколюбие трѣбваше да ся почнатъ, ний трѣбва да намѣримъ Флиднеръ и Бостъ въ Кайзервертъ, или Лафорсъ, или Клара Бартонъ. Въздржкателнитѣ прѣобразователи бѣха Христиани, като Гофъ, Мжрфе, Франсисъ Уйлардъ, Лейди Сомърсетъ и пр.

4. Стоицизмъ. Макарь че туи е едно старо име, то стои за много което е днешно. То стои за фатализма на старитѣ Римляни, за „безличното божество“ на Аристотеля, за Английския Дейзмъ, за „незнайното и непознаемото,“ за „идеалното,“ или за атеистическата еволюция. Спорѣдъ него нѣма Богъ който да управлява свѣта. И тѣй вселенната трѣбва да ся движи по своему догдѣ ся разори. Съ такъво едно вѣрую челоуѣкъ трѣбва да ся покорява, нъ то е покорностъ безъ любовъ. Христианинътъ, също ся покорява, пъ защото той знае че Отецъ му знае кое е най добро за него. Богъ е благъ, и „както единъ отецъ жали чадата си, тѣй Богъ жали онѣзи които му ся болятъ.“ Той е общалъ че неговитѣ чада нѣма да бждѣтъ лишени отъ никакво добро. Защото „всичко ще съдѣйствува за тѣхно добро.“ И тѣй макарь че стоикътъ и подобнитѣ нему ся подчиняватъ, то е проклетия за тѣхъ; Христианинътъ ся подчинява, и то е за най високото му благословение.

5. Пантеизмъ. Въ Пантеизма Богъ е сборътъ на всѣко добро — също и на зло. Той не е едно лице съсрѣдочено нѣгдѣ, нъ распространено върху всѣко нѣщо. Богъ е въ всѣко нѣщо, и всѣко нѣщо е частъ отъ Бога — цвѣтето и трънътъ, както и челоуѣкъ. Съ този възгльдъ на челоуѣчески животъ, индустриецътъ намира че съществуваието е окаянство. Челоуѣкъ не може да бжде похваленъ за нищо, нито обвиненъ за нищо. При смъртъ душата пада пакъ въ великия океанъ на Божеството, като изгубва еднаквостта и личността си, както пада една дъждовна капка въ океанътъ. Подъ нѣкои образи на пантеизмъ найвисокъ идеалъ е да не желаешъ нищо, да ся небоишь отъ нищо, да се не падѣнешъ за нищо, пъ да приближавашъ колкото е възможно по близо до растителния животъ. На другата страна, Христианството прѣдлага едно небе гдѣто най висшитѣ сили на испкупения челоуѣкъ ще достигнатъ най голѣмото си развитие. То прѣдлага най високитѣ насърдения за да бжде челоуѣкъ нѣщо въ този животъ.

Слѣдователно твърдѣ очевидно е че Христианството донася повече радостъ и блаженство отъ всичкитѣ други идеали.

ЕРНЕСТЪ РЕНАНЪ.

Голѣма бѣ загубата, която Франция прѣтърпѣ на 20-й Септемврий 1892 год. — умрѣ Ренанъ, знаменития ориенталистъ и мислителъ, чието име гърмѣше цѣли три десетолѣтия, не само въ отечеството на този оригиналенъ ученъ но далечъ задъ прѣдѣлитѣ му.

Ернестъ Ренанъ се родилъ въ Терсье, въ департамента Котъ-дю-Норъ, на 27-й Февруарий 1823 год. Дѣтинството си прѣкаралъ

Ернестъ Ренанъ.

въ родния си градъ. Терсье е старъ мѣнастиръ, основанъ въ V вѣкъ отъ Св. Тюдвалъ — гнѣздо на католичкото духовенство. Градътъ прибранъ около мѣнастиря съществувалъ до, и послѣ революцията, само за интереситѣ на църквата, като билъ чуждъ за търговията и промишлеността. Този градецъ може да се нарече голѣмъ мѣнастиръ,

въ който никакъвъ шумъ не достига отъ вънъ, защото тамъ се наричали суета това, което се цѣни отъ другитѣ, а това, което мирянитѣ наричали химера, признавало се за единствена дѣйствителностъ.

Душевния миръ на дѣтето се е образувалъ подъ впечатленията, съ които се е отличавалъ този „духовенъ“ градъ — въ строга духовна атмосфера, която отбѣлѣзала върху Ренева, споредъ собственитѣ му думи, неизгладими бразди.

Първоначалното си образование Ренанъ получилъ въ духовното училище на родния си градъ, курса на което свършилъ на петнадесетата си година, като билъ награденъ съ най-голѣмата награда за успѣхъ. Тази повинна достигнала до ушитѣ на хората, които събирали въ Бретанъ по добри семинаристи за новото знаменито училище на абатъ Дюпанлу въ Парижъ. Мисълта на директора на тази семинария, St. Nicolas du Chardonnet, се състояла въ това — да съедини богословскитѣ науки съ прѣкрасно класическо образование. Училището на Дюпанлу прѣдставляло пѣщо цѣло, макаръ че било съставено отъ два елемента по видимо несъвѣстими. Въ това училище попаднѣлъ и Ренанъ. Тука — казва той — азъ видѣхъ пѣщата тѣй нови за мене, като че бѣхъ хвърленъ отъ Франция въ Танти или Тимбукту. Разбира се, че не въ това училище се извършило голѣмото промѣнение въ миросъзерцанието на Ренана, но тукъ се приготвявало. Слѣдъ свършване курса на Семинарията St. Nicolas, той постѣпилъ въ тази на St. Suplice. Послѣдната се състояла отъ двѣ отдѣления — висше и пригответелно и се е помѣщавала въ вилата Issi, нѣкога си принадлежача на Маргарита де Валуа, прѣминжала отпослѣ на Олье, основателя на Семинарията. Характера на това заведение рѣзко се отличавалъ отъ този на семинарията St. Nicolas. Мрачния образъ на основателя, който считатъ за идеалъ на

Христиански животъ, това, кеето той наричалъ съ суровий си езикъ „смъртно състояние“, хвърчалъ надъ семинарията St. Suplice. Ренанъ прѣкаралъ въ нея четири години и то въ периода на най критическия моментъ въ живота си, като се чувствувалъ че ще се намира въ училището на родния си Терсье и се прѣдавалъ на богословскитѣ си занятия. Въ висшето отдѣ-

ление на Семинарията Ренанъ изучилъ Еврейски езикъ и Библията, почналъ да прави филологически бѣлѣжки, сравнявалъ и съпоставялъ ги и почналъ да се ползува отъ историята. „Моятъ разсѣждения,“ казва той, „се отнасяхъ всецѣло къмъ областта на философията и критиката; тѣ нѣмахъ нищо общо съ метафизиката, политиката и морала.“ Като се придържалъ строго въ историческата критика, Ренанъ не можалъ да се примири съ противорѣчиата и направилъ отъ тѣхъ този изводъ, който считалъ за най лошченъ. Прѣвъ лѣтото на 1845 год. Ренанъ отишелъ по ваканцитѣ въ Бретанъ. Резултата отъ размисленията му тамъ на свобода билъ тозъ че „пѣсчнкитѣ на сѣмненіята му се прѣвържили въ скала“ — както пише той на директора на семинарията и тъкмо единъ мѣсець слѣдъ това напуца за винаги St. Suplice. Като скѣсва окончателно пѣрвитѣ връзки и като се отказва, безъ да слуша наставленията на архиепископъ д'Аффоръ, отъ дѣятелността, за която го прѣдзначаваха, Ренанъ трѣбвало за насѣщний си хлѣбъ да постѣпи като прѣподавателъ въ единъ частенъ пансионъ срѣщу нищожно възнаграждение. Въ свободнитѣ си часове той усърдно се занимавалъ съ сравнителната филология, изучавалъ Арабскій и Сирийскій езици и се приготвявалъ за университетски экзаменъ. Экзамена той издържалъ блѣскаво и тутакси му прѣдложили катедра въ провинцията, отъ която той се отказалъ. Нему му се искало да остане въ Парижъ, гдѣто мѣжду другата си работа да сътрудничи и на *Liberté de penser*.

Въ 1849 година Ренанъ челъ нѣколко врѣме лекции по философията въ Версайлския лицей и въ сѣщата година излѣзло и знаменитото му съчинение „De l'étude de la langue grecque au moyen âge,“ награждено отъ института, както и другото му съчинение *Sur les langues semitiques* (1847). За тѣзи му трудове Парижката академия на наукитѣ го испратила въ 1850 год. въ Италия и Испания. Тукъ въ библиотекитѣ грижливо събиралъ материалъ за своята докторска дисертация „*Averrhoes l'averrhoisme*“ Тази блѣскава дисертация му създаде известностъ и подобрила значително материалното му положение. Назначенъ билъ за директоръ на рѣкописний отдѣлъ при народната библио-

тека въ Парижъ, гдѣто съ жадностъ продължавалъ филологическитѣ си изслѣдвания. Благодарение на този си трудъ той билъ избранъ членъ въ академията на надписитѣ — заелъ мѣстото на умрѣлия си другаръ А. Тиери. Къмъ 1857 — 1858 год. се отнасятъ съчиненията му „*Le livre de Job*,“ „*Essais de morale et de critique*,“ „*Etude d'histoire religieuse* и др., които направили името му още по известно въ литературата и публиката. Благодарение на литературната си слава, близкитѣ отношения съ критика Сенъ — Баевъ и покровителството на принца Наполеона, Ренанъ можалъ най-сетнѣ да осъществи завѣтната си мечта — отправилъ се въ 1860 год. въ Сирия за изучаване памѣтницитѣ на най-дрѣвнитѣ култури. Слѣдъ възвръщанието отъ това пѣтешествие той приелъ катедрата на Еврейски езикъ въ *Collège de France* и билъ награденъ съ ордена на почетний легионъ. Но още при пѣрвата лекция, слѣдствие отъ отрицателнитѣ взглядове на Ренана и по настояванието на късогледитѣ клерикали негова курсъ билъ затворенъ и професора напусналъ катедрата си. Ренанъ протестираше съ брошурата си *Chaire d'hebreu au Collège de France*, която произвела голѣми полемики. Скоро слѣдъ това излѣзло и съчинението му „*Vie de Jesus*“ (1861), което съставлява заглавие „*Histoire des origines du christianisme*,“ въ което още влизали „*Les apôtres*,“ „*St. Paul*“ „*L'Antichrist*.“ Това съчинение произвело голѣмъ шумъ, та постоянно се е говорило за Ренана и за него се е появила, почти, цѣла литература. Въ 1868 год. Ренанъ се опиталъ да постѣпи въ областта на политиката и издалъ своитѣ „*Question Contemporaines*,“ а въ Май 1869 при обнародванието декрета за общитѣ избори въ законодателното събрание далъ кандидатурата си въ втория окръгъ на Сенския департаментъ. Разбира се отъ програмата на Ренана, че той е вѣнъ отъ всѣка партия, че не признава ни революция, ни война а само прогресъ и свобода, нѣмалъ е никакъвъ успѣхъ а прѣтърпилъ поражение. При министерството на Оливье, Ренанъ, който страдалъ отъ запрѣщението да излага своето учение ходотайствувалъ за възвръщанието му на катедрата въ *Collège de France*, като обяснявалъ, че той неправедно билъ нарѣченъ разрушителъ на църквата и проповѣдникъ на съсипителни идеи. Нъ той достигналъ до своя

та цѣль, само послѣ събитията на 4 септември 1870.

Въ 1872 год. той ходилъ въ Римъ и тамъ произнесълъ знаменитата рѣчь противъ свѣтската власть на папата, за което послѣдний съ алокуция тържественно осъдилъ учението на Ренана. Въ Юни 1878 г. Ренанъ билъ избранъ въ числото на „безсмъртнитѣ“, но той постъпилъ въ академията едва въ 1879 година.

Въ Юни 1892 год., Ренанъ пожелалъ да види Бретанъ, за гдѣто и отишувалъ, но отсѣдено му било да се невърне — четири мѣсеца слѣдъ това той умрѣлъ. Погрѣбението му, спорѣдъ рѣшението на народното събрание, станало на държавни разноски — честь, съ която малко смъртна се удостояватъ.

Прѣвель: *И. Г. Т.*

„Ние оставаме това на Пастирѣтъ.“

Въ единъ извѣстенъ градъ се намира една велика Църква, на много добро мѣстоположение, въ всяко отношение приспособена да посрѣщне нуждитѣ на събранието, както въ Недѣля така въ срѣдъ седмицата, още и за Недѣлното училище. Прѣди двадесетъ и петъ години едно голѣмо събрание се събираше всяка Недѣля сутринъ, и срѣдното материално богатство на хората които съставляваха събранието бѣше по високо отъ колкото на обществото въ което църквата бѣше расположена. Мнозина отъ членовѣтъ на събранието бѣха се подигнали отъ едно скромно начало чрѣзъ качествата и навицитѣ които развиватъ челоуѣци на саморазвитие, и повечето отъ тѣхъ въ ранната частъ на животѣтъ си бѣха дѣятелни работници въ всяка сфера на Християнска дѣятелностъ.

Постепенно едно промѣнение настана въ тѣхъ, и слѣдъ продължението на нѣколко врѣме единъ набоженъ приятель отъ другъ единъ градъ посѣти единъ отъ главнитѣ членове, единъ съученикъ на дългото минало. Посѣтителтъ се запозна обширно, и се доста разговаря за нѣща които той видѣ нѣ не можѣ да разбере. Той забѣлѣжи отъ страната на събранието едно съвършено небрѣжие къмъ обикновенното гостолубие спрямо чужденцитѣ въ събранието. Наистина тѣ се настаняваха добрѣ отъ единъ прислужникъ който носѣше бѣли ржавици, чието мѣсто се заемаше отъ единъ отъ църковнитѣ насто-

ятели когато той се занимаваше съ друго нѣщо въ врѣме на службата. Но никой по никакъвъ начинъ не продума на чужденцитѣ, които се оставяха да си отиватъ безъ нѣкой да имъ подаде рѣка, или да ги попита за нѣщо, или пъкъ да ги покани пакъ да дойдѣтъ. Онѣзи на които той говори за това еднообразно отговаряха. „Ние оставаме всичко това на пастирѣтъ“, и единъ отговори „Ние плащаме на нашия пастирѣ петъ хиляди долари годишно да се грижи за тѣзи нѣща.“

Той още се научи че никой не отиде нѣкога да посѣти болнитѣ, освѣнъ онѣзи въ неговия кружокъ, и че такъво нѣщо като единъ членъ на църквата, мжжъ или жена, да говори върху практическата религия съ страждущитѣ или да се моли съ тѣхъ, бѣше съвсѣмъ не знаено. Като чулъ че едно лице което не бѣше оставило стаята си за три мѣсеца, бѣше умрѣло безъ единъ членъ отъ църквата да попита на вратата за него, той спомена това нѣщо, и прие обикновенния отговоръ, „Ние оставаме това на пастирѣтъ“.

На молитвеннитѣ събрания прѣзъ седмицата той намѣри нѣщо около една десета частъ отъ църковното членство, отъ които по голѣмото число бѣха жени, и една по голѣма съразмѣрностъ отъ цѣлото число бѣха стари лица. Той редко видѣ нѣкого отъ попечителитѣ тамъ, и не повече отъ три лица зеха участие въ службата, пастирѣтъ като говореше прѣзъ двѣ трети отъ врѣмето. Като нѣколко отъ членовѣтъ бѣха красноречиви адвокати, нѣкои бѣха учители, и други пакъ забѣлѣжителни за знаменити речи въ особенни случаи, той запита защо колкова малцина зиматъ участие, и отговорѣтъ бѣше, „Ние оставаме това на пастирѣтъ; той обикновено зима врѣмето.“

Цѣнието се водѣше отъ едно лице което получаваше плата за да присѣствува. Никаква пѣсенъ не се почнуваше добоволно. Единъ вѣтрень органъ снабдяваше разнитѣ части, и никакво въодушевление не се изяви върху събранието отъ избраннитѣ химни, повечето отъ които бѣха се отбѣлѣжили прѣди събранието да се отвори, или отъ пастирѣтъ и бѣха вржчени на водителтъ или исклучително отъ послѣдния по свое усмотрение. Като распиталъ гостоприемни, кѣтъ си той се научилъ че нѣколко отъ

най виднитѣ членове на църквата фалирали по безчестенъ начинъ прѣзъ послѣднитѣ нѣколко години, че други обръщаха малко внимание на църквата, нѣ бѣха явно прѣдадени на свѣтътъ. Когато попита да ли дисциплина се е наложила или да ли нѣкой е говорилъ на тѣзи лица, отговорътъ бѣше, „Добрѣ, никой другъ не е освѣнъ пастирътъ; ние оставаме тѣзи нѣща на него.“

Обстоятелствата го направиха да продължи своето прѣбивание повече отъ колкото той очакваше въ началото, той намѣри че лично свидѣтелствуване отъ страната на религиозни търговци на съдружницитѣ си и писаритѣ си или лично увѣщание отъ какъвъ да е видъ бѣха нѣща съвсѣмъ непознати; че надзирателтъ на Недѣлното училище прѣслушваше (прѣговаряше) урокътъ, нѣ той не се знаеше че е направилъ единъ усърденъ въззивъ; че вечерята службата се посѣщава съ по малко отъ осемдесетъ души, ако и да въ добри дни сутринното събрание броеше повече отъ четири стотинъ души, и че църквата бѣше затворена за вечерня отъ Май I до Юлий I, когато се затваряше съвсѣмъ за до Септ. 15. Всякой въпросъ който той постави относително състоянието на църквата получи сжщия отговоръ. „Ние оставаме това на Пастирътъ“.

Това внуши единъ въпросъ колкото за влиянието на такъвъ единъ животъ (на църквата) върху пастирътъ. Църквата бѣше била въ таква едностранно състояние за нѣколко години, прѣзъ които тѣ бѣха имали нѣколко равни пастири. Нѣкои отъ тѣхъ бѣха отпаднали на прости четци на лекции, и не извършваха никакви пастирски длѣжности освѣнъ да служатъ на погребения, да прѣдсѣдателствувать въ събранията, и да произнесатъ своитѣ слова. Други въ началото на своето звание се потрудиха да промѣнатъ духътъ на людитѣ си, нѣ бѣха се обезсърчили, и прѣзъ останалата частъ на прѣбиванието си извършваха работата си както една врата се движи на резетата си.

Когато той рѣши да приключи посѣщението си хората бѣха зели да мислятъ върху приличността да распуснатъ събрание (църквата) и да продадатъ имуществото.

Безъ друго това ще е сѣдбата на заведението. Смъртъта занеся дремливковцитѣ единъ по единъ, и тѣхнитѣ парични помощи, които бѣха били достатѣчни да платятъ за

музиката и ораторството, единственнитѣ видими изявления на животъ, сж изгубени. Нашиятъ вѣстителъ се научи че числото на притуренитѣ въ църквата прѣзъ истеклитѣ двадесетъ и петъ години бѣше по малко отъ числото на умираанията, и като той бѣше принуденъ да пътува много той е намѣрилъ въ деноминацията на която той принадлежи, Методистката Епископална, повече отъ двадесетъ такива църкви умрѣли, или въ състояние на умиране отъ единъ видъ духовна атрофия; и той е утвърденъ въ убѣждението си че членове които „оставятъ тѣзи на пастирътъ“ ще сжсипятъ църквата и ще погубятъ своитѣ собствени души, и или ще унижатъ (смѣкнатъ) пастирътъ на своето равнище, или ще съкрушатъ сърдцето му.

Който има очи да види нека види.

На колко Христиански църкви горното описание е приспособено въ всичкитѣ си точности! Да ли нѣма и по мѣжду нашитѣ общества нѣкои които могатъ да се огледатъ въ горното очертанне? Ще станемъ ли по мадри отъ опасността съ която сме заобиколени? Дай Боже.

T. K.

ПОВЕЧЕ ОТЪ ПРИЯТЕЛЪ.

Дълбоко бѣхъ заинтересуванъ въ една случка, която ставаше при гробътъ на единъ солдатинъ отъ Южнитѣ Съединени Щати. Единъ чловѣкъ доста възрастенъ, съ лице умолително и пълно съ почитание стоеше при гробътъ и ся трудеше да сади цвѣта върху му.

Единъ странникъ който наблюдаваше сѣющитѣ, запита го тѣй: „Ваший синъ ли лѣжи тукъ въ тойзи гробъ? Не, бѣше отговорътъ. Вашъ братъ може би, бѣше вторий въпросъ. Не. А нѣкой вашъ ближенъ роднина? Не, отговори третий пътъ чловѣкътъ. Но въ память на кого, одързостихъ се азъ и попитахъ, така нѣжно и така грижливо садите тѣзи цвѣта върху този гробъ?“

Чловѣкътъ ся спрѣ за минута да си отдѣхне и отговори тѣй; „Когато войната ся отвори азъ бѣхъ повиканъ като войникъ и като неможахъ подъ никакви условия да ся освободя, то ся приготвихъ да отида. Точно въ моментътъ когато тръгнахъ единъ младежъ дойде при мене; той ми бѣше познатъ.“

Когато разбра че отивамъ на война той ся обърна и ми каза тѣзи думи. „Ти имашъ една тѣжка фамилия, която жената ти нѣма да бжде въ състояние да поддържа въ случай че ти ся изгубишъ въ войната; „Азъ“, каза ми още младежътъ, „съмъ самичакъ и нѣма да остава нѣкого въ голѣмо бѣдствие въ случай че загина.“ Младежътъ настоя и отиде. Въ бойтъ при. . . младежътъ бѣше силно раненъ и биде веднага занесенъ въ болницата и докторска помощъ му ся даде но безъ полза и не слѣдъ много лежане, но въ голѣми болки, младѣжътъ почина и тукъ лѣжатъ неговитѣ останки.

„Вчера съмъ пристигналъ“ продължи разказвача ми, „и днесъ дойдохъ тукъ при скъпитѣ останки на тойзи който умрѣ за мене.“

Съ тѣзи думи человекътъ свърши трогателната история и продължи да посади останалитѣ цѣвѣтя. Азъ назърнахъ по отблизо и видѣхъ че върху гробътъ имаше плоча гдѣто бѣха написани тѣзи думи, „Той умрѣ за мене.“

Сега, драги читателю, знамъ че сърдцето ти ще ся съкруши когато четешъ за този благороденъ храбъръ и себеотрицателенъ момъкъ, който умрѣ вмѣсто приятелтъ си. Такъва жъртва отъ человекъ за человекъ не може да проистича отъ друго, освенъ че лѣжащия въ гробътъ момъкъ любеше много приятеля си, и за тѣзи само причина умрѣ за него. Но смислювашъ ли ся, читателю, за великата жъртва, която имашъ въ лицето на Исуса Христа? Христосъ умрѣ не само за единъ человекъ, но съ неговата смъртъ той искупи отъ смъртъ цѣлий родъ человекскый. И апостолтъ казва че „когато ний още бѣхми грѣшници, Христосъ умрѣ за насъ.,“

Какъ ся отнасями ний къмъ този, който въ великата битка на живота умрѣ за всички ни? Може би ще си помислимъ че Христосъ, като бѣше синъ Божий, понесе кръстната смъртъ безъ никакви болки. Но слушайте какво казва той отъ кръстътъ: „Прискръбна е душата ми до смъртъ и пакъ, Отче, ако е възможно нека мя замени тѣзи чаша, не обаче както искамъ, но както искашъ ти.,“ Смъртъта Христова може да служи като образецъ за най трогателна и ужасна смъртъ.

Праведенъ както бѣше, Христосъ умрѣ като най голѣмъ грѣшникъ отъ любовъ къмъ насъ за да не умремъ ний вѣчно. „Той зѣ на себе си грѣховетѣ ни и съ скръбитѣ ни ся натовари.,“

Ний человекитѣ ще оцѣнимъ смъртъта му само кагато познаемъ падналото си състояние и когато потърсимъ избавление отъ смъртъта и намѣримъ, че Христосъ я спечли лично за всякого и само тогава на пълно ще кажемъ, „Наистина Христосъ умрѣ вмѣсто мене;“

С. Г.

Искашъ ли да Станешъ Христианинъ?

Искамъ да кажа нѣколко откровенни и любезни думи на оцѣзи които си задаватъ важния въпросъ, „трѣбва ли азъ да стана Христианинъ? и ако трѣбва, какъ мож да стана?“

Да, ти трѣбва да станешъ послѣдователъ на Исуса Христа, и то за три добри причини: твоя длъжность е; защото Богъ ти заповѣдва и тя капи. За твой интересъ е; ако изберешъ Исуса Христа за твой Спасителъ и вождъ, ти ще бждешъ по добръ, по силенъ, по честитъ и по полезенъ въ този свѣтъ. Ти ще обезпечешъ спасението на безсмъртната си душа.

Да ли ти станешъ Христианинъ или не, зависи на твоя собственъ изборъ; никой другъ не може да рѣши за тебе. Единъ любящъ Богъ ти казва въ Словото си: „Азъ турямъ прѣдъ тебе животъ и смъртъ; избери животътъ. Когато Исусъ Навинъ прѣдложки алтернативата, „Изберѣте си дигѣс кому ще слугувате,“ той говорѣше на своитѣ слушатели като на свободни нравствени сѣщества, а такъвъ си и ти. Когато Христосъ каза на Якова и Иоана „слѣдвайте мя,“ той говори на тѣхъ като на разумни сѣщества; защото ако не можеха да го слѣдватъ, защо ги покани той?

Ти имашъ сила да избирашъ: избери животъ! Тазп изразителна Библейска дума означава благоволенieto Божие, прощението на грѣховетѣ ти, подкрѣпителната сила да вършишъ правото; тя е съединението на твоето сърдце съ Исуса въ този свѣтъ, и едно безкрайно небе задъ гробътъ. „Смъртъ“ е отсѣтвението на всички тѣзи нѣща; тя значи грѣхътъ да тя владѣе въ този свѣтъ, и наказанието му да надне върху главата ти въ бѣдщица.

Нѣ ти може да кажешъ: „Азъ не избирамъ; не може да ся помисли че единъ умешъ человекъ ще рѣши своеволно да бжде вѣчно окалненъ, когато той може да бжде вѣчно блаженъ.“

Азъ допускамъ че хората вѣобще не поставятъ успѣхъ и блаженство на дѣсно, и съспиня на лѣво, и тогава умншенно да ся избератъ съспиня. Обаче много вѣрно е че множества избиратъ и слѣдватъ пътеки които неотклонимо водятъ къмъ съспиня.

Земѣте, напримѣръ, единъ младѣжъ който почнува дѣятелния животъ. То ся знае че той ще прѣдпочете да стане богатъ и успѣшенъ. Нъ той прѣдпочита елиятъ лѣнивъ расточителенъ животъ който му донася сиромашия и го държи сиромашъ.

Какъ никой челоуѣкъ не избира своеволно бодѣстѣта, безчестнето и ужасѣтъ на пиянство. Обаче десетки хиляди избиратъ да си играятъ съ измамнителната опиятелна чаша, и тѣхния собственъ своеволень изборъ ги направя пияници. Когато една глушава мома даде ржката си и сърдцето на единъ безхарактеренъ челоуѣкъ, искали тя да стане една окайна жена? Нъ тя избира да се ожени за него, и скѣпо плаща за слѣдствието на нейния изборъ.

По сжция начинъ, приятелю мой, когато ти рѣшишь да отхвърлишь този любезенъ Спасителъ който сега чука на твоитѣ сърдечни врата, ти избирашъ лоши послѣдствия. Когато ти изберешъ да продължавашъ въ грѣхъ, да слѣдвашъ плановѣтъ и желанията на едно необърнато сърдце, да не приемашъ да станешъ кѣквто Христосъ обича да те направя и да оскѣбявашъ Святия Духъ Божий, ти умншенно избирашъ вѣчна смъртъ; защото ти избирашъ пактката която води кѣмъ смъртъ.

Ти не си, и не можешъ да бждешъ, неутраленъ. Да не приемешъ Исуса Христа е да го отхвърлишь, и така да захвърлишь на страна всицкитѣ безоройни прѣимущества и благословения които той ти прѣдлага. Въмѣсто да се питаешь, „трѣбвали да стана Христианинъ?“ ти ще сторишь по добрѣ да си зададешъ другия въпросъ, „Отказалъ ли съмъ ся да стана христианинъ?“

Съ всѣка благодѣтъ ти казвамъ че най голѣмата ти прѣчка да станешъ Христианинъ и да придобиешъ животъ вѣченъ, сж твоитѣ собственни грѣхове. До когато ги не оставишь, ти не ще можешъ да придобиешъ Христа чрѣзъ вѣра, да имашъ едно сърдечно съединение съ него и да си покоренъ на неговитѣ заповѣди. Никой челоуѣкъ не може да слугува на двама господари: ти не можешъ да вѣрвашъ на двѣ противоположни страни въ едно и сжщо врѣме. Всякой день който ти прѣкарвашъ далечъ отъ Христа е единъ изгубенъ день. Колкото повече живѣешъ какъвто си, толкова по мажно ще ти е да станешъ единъ честитъ и полезенъ слѣдователъ на Исуса. Твоитѣ навници на мисль и дѣла ще пуснатъ по дълбоки корени. Ти ще имашъ повече плѣвели да чистишь; грѣхътъ ся ужасно размножава.

Нѣкои лица може да ти кажатъ че много лесно е да станешъ Христианинъ—толкова лесно колкото да си подягнешъ ржката. Да; твърдѣ лесно нѣщо е за Всемогуция Духъ Божий да поднови сърдце-

то ти въ отговоръ на искренна молитва; а за тебе ще бжде едно твърдѣ просто и възможно нѣщо да станешъ Христианинъ, ако си готовъ да ся откъснешъ отъ грѣховетѣ си и да закрѣпишь сърдцето си на божественния Спасителъ.

Не питай за по лесно спасение отъ това; то не ще ся струва да го пмашъ, ако то не ти донесе единъ новъ характеръ и едно ново катадневно поведенне. Съвършенно истрѣбление на плѣвелитѣ и съвършенно разораванне сж необходими за една изобилна жътва. Нѣкои челоуѣци исчатъ да придобятъ Христа за нѣщо и някога не сж прѣкарвали една болна ноцъ върху грѣховетѣ си.

Покаяние и освобождение отъ властѣта на грѣхъ трѣбва да бждатъ придружени съ едно прилѣпяване при Христа. Само едно съприкосновение на душата съ Христа е направяло мнозина да станатъ Христиани. Първото искрено приближение при него — искренна молитва за прощение — първото дѣло на послушанне и угождение нему — тѣ сж донасяли благословението.

Единъ челоуѣкъ който бѣше безсрамно онеправдалъ съсѣдѣтъ си осѣти гризение на съвѣстѣта за този грѣхъ и не можеше да намѣри миръ. Като присѣтствувалъ на една религиозна служба гдѣто сгльдалъ съсѣдѣтъ си, той го повикалъ въ притворѣтъ, и му искалъ прошка за нанесената обида. Това било за него началото на едиятъ Христиански животъ.

Да станешъ Христианинъ е да се обърнешъ кѣмъ Исуса като единчкия Спасителъ — Спасителътъ който умрѣ за да те искуши. Щомъ почнешъ да уповавашъ въ него и да му ся покорявашъ, исцѣдението дохожда.

Нѣкои данни изъ миссионерското дѣло на Евангелскитѣ църкви.

(Изъ „Missionary Review of the World“).

Евангелскитѣ църкви испращатъ много мже и жени въ далечни страни гдѣто Евангелнето не се проповѣда, и иждивяватъ милиони лева за поддържаннето имъ въ такъва работа. Естествено е че като се правятъ такива жертви ще се запитва отъ врѣме на врѣме и за плодовѣтъ, какво има на лице като плодъ отъ тѣзи жъртви? Слѣдующето, ако и да не отговаря напълно на зададения въпросъ, съ приблизителни цифри, показва, че тѣзи жъртви не се правятъ напрасно и че църквитѣ които ги правятъ, иматъ права причина да благодарятъ Богу и да се насърдятъ още повече въ такъва работа. Ето нѣкои отъ резултатитѣ на това пожертвуване:

Сегашното състояние и прямиѣ резултати.

1. *Южна Америка*, „занемарения континентъ“ има едно население отъ 34,000,000 и отъ тѣхъ 30,000,000 вѣроятно никога не сж виждали Библия. Това показва несполуката на Римокатолическата църква тамъ гдѣто безспорно владѣе. Тамъ дѣйствувать сега 18 протестански мисионерски дружества, около 350 души мисионери мъже и жени и има повече отъ 30,000 души причастници на Евангелски църкви.

2. *Мексико* е друга страна въ ржцѣтѣ на католическо духовенство. Тази страна се населява отъ 12,000,000. Прѣди двадесетъ и шестъ години протестанскитѣ мисионери влѣзли тамъ. Сега 14 дружества вършатъ тамъ Евангелска работа посрѣдствомъ 200 души мисионери. Има вече 18,000 причастници, 600 души туземни работници и много хиляди дѣца се възпитаватъ въ Евангелски училища.

3. *Африка* е едно отъ голѣмитѣ бжджи мисионерски полета. Тя има отъ около 160,000,000 до 300,000,000 население което говори около 600 различни язици и наречия. Европейскитѣ сили се борять за „надмошие“, по видѣлната прониква въ тъмнината. 4ѣ Евангелски дружества вече работять тамъ, Библията е прѣведена нецѣло я отчасти на 70 язици. Тамъ има 1200 Евангелски мисионери. Само въ Уганда сж десетъ милионно население, гдѣто прѣди двадесетъ години не е имало ни единъ Евангелски мисионеринъ, сега има 500 църкви, 600 учители и около 60,000 на които се дава Християнско възпитание. Има 100 души туземни пастири които се издържатъ съ туземни пожертвования. За петъ мѣсеца 10,000 екземпляра отъ нови завѣтъ се продали. Съ такъвъ ентусиазмъ се разнася словото Божие. Какви чудеса върши Богъ!

4. *Южно Морскиѣ Острови* се дѣлятъ на 38 групи. Около 2000 отъ тѣзи острови сж населени съ едно население отъ 10,000,000 жители. Четирнадесетъ групи сж вече напълно Евангелизирани а други отъ части. Има 1400 църкви съ 1200 туземни ржкоположени пастири, освенъ около 10,000 други туземци работници като неракоположени проповѣдници, учители, библейски работници и книжари. Прѣди нѣколко години нѣкой си капитанъ Кукъ казалъ за тѣзи острови: тамъ има такъвъ развратъ, какъвто не се е виждалъ между никой другъ народъ, за какъвото никой не може да си вообразява и не е за върване че тѣ ще могатъ нѣкога да се Евангелизиратъ.“ За сжщитѣ тѣзи острови испослѣ Дарвинъ е казалъ: „ученията на мисионеритѣ плѣняватъ всѣкого.“

5. *Индия*. Народонаселението на Индия е 288,000,000 отъ които около 60% отъ мъжетѣ и 10%

отъ женитѣ сж грамотни. Десетъ стотинки на день срѣдно е прихода имъ. Казва се че въ Индия има 333,000,000 богове. Евангелската работа била въ начало толкова мъчна щото Хенри Мартинъ е казалъ: „Ако видя нѣкога единъ Индиецъ да се обърне къмъ Исуса Христа, азъ ще видж нѣщо по приблизително на възкресяването на едно мъртво тѣло отколкото кое де е друго подобно нѣщо което до сега съмъ виждалъ.“ При все това днесъ има въ Индия 200,000 причастници на Евангелски църкви и около 600,000 които се числятъ къмъ тѣзи църкви, но не сж още причастници. Има 4,000,000 студенти въ учебнитѣ заведения на които се дава западното образование, което подкопава язичеството и приготвяла пжтя за Христа.

6. *Китай* има 400,000,000 народонаселение, една четвъртъ отъ населението на цѣлото земно кълбо. Въ 1840 г. имало само петъ пристанищни градове, гдѣто на Евангелски мисионери било позволено да работять. Въ 1860 год. Мисионеритѣ имали достъпъ въ десетъ крайморски пункта. Днесъ цѣлъ Китай е отворенъ. Всѣка отъ провинциитѣ е нашествувана отъ Християнски мисионери. Има 80,000 причастници, други 80,000 привърженици на Християнство, но които не сж още публично исповѣдали Христа и около 120,000 души други които сж вече уметвенно убѣдени че Християнството е истинно, и сж изгубили всѣко довѣрие въ идолопоклонството.

7. *Япония* била нашествувана отъ Евангелски мисионери за пръвъ пжтъ прѣзь 1859 год. Първия Християнинъ билъ покръстенъ прѣзь 1864 г. Първата църква била организирана прѣзь 1872 само съ 11 души членове. Днесъ тамъ има повече отъ 40,000 обрѣщеници причастници и едно Християнско общество отъ 160,000 души. Цѣлата империя съ четиридесетъ милионното си население е отворена за евангелизиране. Тѣзи сж само нѣкои отъ прямиѣ резултати. Несъмнѣнно ржката Божия е въ тази работа!

II. Косвени резултати.

Тѣзи немогатъ се изрази съ цифри, но не помаловажни сж и тѣ. Само въ Индия слѣдующитѣ нѣща едно врѣме всеобщо практикувани сега сж забранени съ специални закони.

1. Дѣтоубийството — едно врѣме толкова общо щото е казано че петъ отъ всѣкои шесть души родители сж го практикували.

2. Отцеубийството. Убиванieto на родители, когато ставали некадѣрни вече да се грижатъ за себе си.

3. Самоубийството въ името на религията, чрѣзь

хвъргане се въ пропасти и бунари, или подъ идола колесница.

4. Самоволно истезание въ името на религията, пробождаване бедрата съ копия, отрѣзване собственитѣ си язици, овисване съ куки закачени въ месото и пр.

5. Неволно измъчване въ името на правдата, като отрѣзване носа или ушитѣ или рѣцѣтѣ, или отвѣртане очитѣ като наказание за прѣстѣпления.

6. Робството, и наследствено и домашно.

Тѣзи и много други подобни умствени, социални и религиозни измѣнения сж плодъ на Християнско влияние въ Индия, което е подобрило състоянието на народа и имъ е дало по възвишени понятия за живота.

III. Какъ Богъ чудно дѣйствува.

По нѣкога той опитва вѣрата на миссионеритѣ като ги оставя дълго врѣме да чакатъ безъ да видятъ плодовеѣ на трудѣтъ си, но често пъкъ плодовеѣ толкова скоро се виждатъ щото става лесно да се вѣрва съгласно обѣщанието, че ще се роди цѣль народъ въ единъ день. Джонъ Вилямъ почналъ работа въ Раратонга въ 1823 и слѣдъ единадесетъ години, въ 1834, всичкитѣ жители станали Християни. Когато той отишелъ тамъ имало 10, 000 идоли; когато напустналъ идолитѣ били исчезнали, 6000 души се молили на истиннаго Бога, прочитали Неговото Слово на своя писменъ языкъ, и домашно богослужение имало въ всѣкой домъ на островѣтъ заранъ и вечеръ. На вѣрно „по единъ народъ на день“ не е нѣщо невъзможно за оногизи който е извършилъ такива благодатни чудеса!

IV Качествата на работата извършена.

Съмишляния по нѣкога сж се искавали относително трайността на работата извършена. Нѣкои сж си позволявали да казватъ че обръщенията не били искрени; че нѣкои исповѣждали че сж се били обрънали къмъ Христа само заради помощта която имъ се давали. Искрено не е възможно вече да се твърдятъ такива нѣща. Това се вижда отъ 1) готовността да исповѣдватъ Христа публично. 2) Старанието което новитѣ обръщенници полагатъ за распространението на тѣхната нова религия. 3) Готовността имъ да жертвуватъ, да пострадатъ, на даже и да умратъ за Христа. 4) Обѣдението на всички които ги познаватъ че тѣ сж Християни. Колко отъ Християнитѣ въ самитѣ Християнски страни би издържали удовлетворителенъ испитъ върху тѣзи точки? Обръщенниците въ явическитѣ страни

сж ежедневно изложени на тѣзи испитни и тѣ вси храбро стоятъ противъ неприятеля. Тѣ работятъ усърдно, жертвуватъ щедро отъ всичката си бѣдность и въ много случаи геройски умиратъ за Христа.

V. Църквитѣ които испращатъ миссионеритѣ сж много напреднали.

1. Когато първо се прѣдложило испращанието на единъ миссионеринъ между явичниците това се посрѣщило съ голѣмо негодувание. Прѣдложителя даже съ прѣзрѣние билъ осѣденъ въ единъ общъ църковенъ съборъ като злѣ измаменъ. Всички благоразумни Християни сега сж убѣдени че църквата съществува за Евангелизиранieto на свѣтътъ.

2. Въ начало се е чувствувало че всякой левъ даденъ за тази цѣль е билъ изгубенъ. Нѣкои чувствуватъ тѣи още и сега. Но изобщо вече се разбира отъ църквитѣ че има икономия която осиромашава, има и давание което обогатява. Тѣзи църкви сж най-живи и най-напредватъ които се покоряватъ на Христовата заповѣдъ и испращатъ Евангелието по всичкитѣ части на земното кълбо.

Всичко това показва че не напразно сж усилията които се правятъ за Евангелизиранieto на свѣтътъ. Тази е Божия работа. Христосъ е вождѣтъ на тѣзи които благоустрѣвуватъ спасението и всичкитѣ ще бжджтъ съучастници съ него заедно въ славата която ще слѣдва отъ побѣдата на свѣтътъ. Ти, читателю, сътрудникъ ли си на Христа въ тази свята работа?

М. М. Попова.

Источникътъ Въпросъ споредъ Пророчествата.

Това е заглавието на една брошура на Английски. Тя третира най-трѣпливия въпросъ, който въ послѣдно врѣме живо интересува великитѣ Европейски Сили. Ние не се съгласяваме напълно съ взглядовеѣ на автора, защото, както и самъ той признава не е възможно да се опрѣдѣли датата на неиспълнени още пророчества, а и самъ Господъ каза на Своитѣ ученици: „Не е за васъ да знаете годинитѣ или врѣмената, които Отецъ е положилъ въ собствената си власть.“ Брошурката, обаче, съдържа интересни нѣща, и за това я даваме въ прѣводъ.

I. Що е Источникътъ Въпросъ.

Въпросѣтъ за бжджето на отоманската империя. Този въпросъ въсприе сегашната си форма въ епохата на Кримската война. Прѣди това Европа не

бѣше зеда опрѣдѣлено рѣшение по въпроса за бж-дшето на Турция и оставила бѣше да слѣдва дѣ-лото на отпадъкъ и разчленение безъ да стори нѣщо за да го въспрѣ. Дойде врѣме обаче, когато стра-хътъ на Англия и Франция за възвеличението на Русия, чрѣзъ паданието на Турция докара Крим-ската война, и слѣдъ това Парижкия договоръ (1856 г.) постанови, че въ интереса на Европей-ския миръ, трѣбва да се поддърже Султановото пра-вительство, и да се управлява приятелски надзоръ съвмѣстно отъ Силитѣ.

По този начинъ Кримската война отбѣлѣзва нова фаза въ историята на Источния Въпросъ; тя отбѣ-лѣзва при това и рѣзко промѣнение въ отношени-ята между Англия и Русия, които сѣли тогазъ за първъ пѣтъ дойдохъ въ стѣлкновение.

2. Има ли надежда, че ще излѣзе успѣшенъ планътъ за поддържане на Отоманската Империя.

Десетъ години слѣдъ Парижкия договоръ, 6,000 души християни бидохъ искани въ Ливанъ, и де-сетъ години по-послѣ дойдохъ звѣрствата въ Бъл-гария, за които Турция, като отказа да даде удов-летворения биде наказана съ изгубване половината отъ Евронейскитѣ си територии. Скорошнитѣ Ар-менски клания допѣлватъ мрачния каталогъ на прѣ-стѣпления.

На кѣсо казано, прѣдставениятъ въ Парижкия договоръ планъ, който се е считалъ въ онова врѣме за окончателно рѣшение, оказалъ се е съвършено несполучливъ. „Авторитѣ на договора,“ казва Лордъ Солзбъри, бѣхъ се опитали да извършятъ това, ко-ето въ естеството на работата бѣше невъзможно да се постигне. Тѣ помислихъ, че Турция щѣше сама да се поправи, а длѣгата опитностъ е доказала че Турция не иска да се поправи.“

3. Защо е разумно да прѣдполагаме, че Библията би хвърлила свѣтлина върху Источния Въпросъ?

Защото Цариградъ (Константинополь) е главното сѣдалище на Исляма, а Исламътъ е политическа и черковна система, която е била (а) най-голѣмиятъ обявенъ врагъ на Християнската вѣра, и (б) той е непосредствениятъ приемникъ на онѣзи Езически Сили, които въ библийскитѣ врѣмена потѣпкахъ Палестина и Истокъ.

4. Какъ хвърля свѣтлина Библията върху Исляма нато най-голѣмиятъ обявенъ врагъ на Християнската вѣра?

Апокалипсисътъ (откровението) говори за една гонителска сила, която щѣла да се подигне и да

продѣлжава четирдесетъ и два мѣсеца,*) и още отъ врѣмена на кръстоноснитѣ походи това се разби-рало за Исляма. Когато дойде Реформацията, За-паднитѣ Християни се сѣтихъ че имало и друга сила гонителка по-близу до тѣхъ. Тѣ очаквали, че и Папството и Ислямътъ щѣли да продѣлжаватъ „четирдесетъ и два мѣсеца,“ и че, както сж се подигнали около сжщото врѣме — нѣщо което тѣ не забравили да забѣлѣжатъ—тѣй щѣли да свѣр-шктъ около сжщото врѣме.

Колкото се касае до Папството, тѣхното тѣлкова-ние се е оправдало отъ историята, защото Пап-скиятъ Римъ *дѣйствително* изгуби и най-послѣд-нитѣ дѣри отъ свѣтската си (т. е. гонителската си) властъ въ очакваното врѣме.

Но тукъ имаме работа съсъ Исляма, който се подигна наскоро слѣдъ Папството, и съобразно съ това е задържалъ по-дълго врѣме гонителската си сила. Въ Англия главнитѣ авторитети по Исляма, Сжръ Уйлямъ Мюжръ и Каноникъ Малкомъ Маколь, ни казватъ, че систематическото унѣтение на Ис-точнитѣ Християни почнало въ врѣмето когато пад-нала Святата земя подъ властѣта на Мусулманитѣ, именно, въ 636—637 г. И тѣй, ако смѣтаме 1260 година отъ послѣдната дата, достигае до 1896 — 97 г. все което бихме очаквали да видимъ края или началото на края на гонителската сила на Исляма.

5. Какъ хвърля свѣтлина Библията върху Исляма нато потѣпкователъ на Святата земя.

Господъ каза че „Иерусалимъ ще бѣде потѣп-кованъ отъ язичициитѣ, докѣ се изпълнятъ врѣ-нената на язичициитѣ.“ (Лука 21;24).

Иерусалимъ е билъ вече потѣпкованъ отъ три отъ Данаилловитѣ Всесвѣтски Сили, когато се провѣри-хъ тѣзи думи, и то отъ Вавилонъ, Персия и Гър-ция, и въ онова врѣме се потѣпковаше отъ четвър-тата — Римъ.

Римъ изгуби властѣта си надъ Палестина и Иерусалимъ чрѣзъ Мохамеданското завоевание подъ Омара въ 636—637 г., и ако смѣтаме отъ врѣме-

*) „Четирдесетъ и два мѣсеца,“ — (Отк. 11;2, и 13;5.) Като броемъ 30 дѣна на мѣсець, 42 мѣсеца се равнятъ съ 1260 дѣи, и отъ това се види, че тѣ сж тождествени съ *хиляда и двѣста и шестдесетъ дѣи* на Отк. 12;6, който периодъ се описва въ ст. 14 на сжщата глава като „врѣме, врѣмена и половинъ врѣме,“ или 3 и половинъ „врѣмена.“ Отъ това можемъ разумно да заключимъ, че едно „врѣме“ се равни съ една година отъ 360 дѣи, или на дванадесетъ мѣсеци по 30 дѣна всѣкой мѣсець. И тогазъ добиваме слѣдующитѣ резултати: —

Четирдесетъ и два мѣсеца	== 42 по 30	== 1260 дѣи.
„Врѣме, врѣмена и полъ врѣме	== 360 по 3 и полъ.	== 1260 „
„Хиляда и двѣста и шестдесетъ дѣи		== 1260 „

Но споредъ „историческия“ способъ тѣлкуване, единъ проро-чески дѣнь се равни на една година, тѣй щото 1260 дѣи се рав-нятъ съ 1260 години.

то, когато Евреитѣ почнали да плащатъ данъкъ на Вавилонъ въ 625 г. прѣди Христа, то ще намѣримъ че до 636 г. слѣдъ Христа сж изминали 1260 години, периодътъ на надмощието на Данаиловитѣ Всесвѣтски Сили въ Палестина.

Слѣдъ тѣхъ дойде Ислама, и съ 1896—97 год. се е изпълнилъ другъ периодъ отъ 1260 години, който отбѣлѣзва продълженнето на владичество на Ислама, т. е. *свѣтилъ периодъ* като онзи който отбѣлѣзва владичество на Вавилонъ, Персія, Гърция и Римъ надъ Палестина и истокъ.

Отъ горѣказаното мнозина мислятъ че събитията които ставатъ въ сегашно врѣме ще докаратъ на скоро паданнето на Отоманската Империя.

Въ заключенне важно е да помнимъ двѣ нѣща (1) Както е посочилъ Д-ръ Граттанъ Гиннесъ, ние трѣбва да обръщаме повече внимание на *периоди* отколкото на единични *дати*. Не е необходимо нужно прѣмахваването властѣта на Турция да стане напълно и окончателно въ даденъ моментъ, нѣ може да се земе извѣстенъ периодъ прѣзъ който се продължава процесътъ на разпаданнето и да се отбѣлѣзатъ нѣкои забѣлѣжителни дати, както видѣхме да се зематъ 1854 г. и 1896—97.

(2) „Историческото“ употрѣбление на пророческиѣ числа, ако и да е съгласно съ Священното Писание и да се оправдава отъ опитността, пакъ то не може да се счита за пълно и окончателно.

C. T.

БОРБА СЪ БЕЗПРАВСТВЕННОСТЪ.

Безвѣрнето въ маснитѣ на народа докарва усиление на безправственността, а заедно съ нея расте и прѣстѣпността. Това за никого не е тайно и най-нагледно се потвърждава отъ статистическитѣ данни въ разни страни. — Очевидно е че църквата трѣбова да бѣде първа и на чело на всеко дѣло почнато за борба съ злото. — За това въ много страни има, освѣнъ церковнитѣ общества, и други такива които водятъ доста успѣшна борба поерѣдствомъ списания, вѣстници и брошюри съ религиозно нравствено съдържанне, които съ долна цѣна се раздаватъ на народа. С. Петербургското „общество за распростран. религ. — прав. просвященне е едно отъ тия, които успѣшно работятъ въ това направление, като нарѣжда популярни сказки, издава много интересни брошюри и въобще всячески се стараетъ за духовното свѣстяване на долнитѣ классове на голѣмата Русска столица. За коледна миналата (98 г.) обществото бѣше издало една хубава и назидателна брошюра подъ заглавие „при яслитѣ на Навородения Спасителъ,“ която въ нѣ-

колко дни се испродава цѣла (10 хиляди екземп.) Колко би било умѣстно и въ народната ни църква да има такива общества и да се издаватъ книжки отъ характера на поменатата.

A. И. С.

РИМО КАТОЛИЦИЗМЪ.

Главата на римската църква показва особена ревностъ въ распространение на влиянието си по земното кълбо. Обаче отъ това никакъ не слѣдва че заедно съ туй, и Христианската истина се распространява: освѣнъ кръщението което се дава безъ разборъ на всички прозелити друго нищо не се дава. — Нѣщо повече: има много свидѣтелства отъ „тъмнитѣ язически страни“ че католицизмъ повече разваля, а не оправя хората. — И така въ тая църква напълно изпълняватъ думитѣ на Спасителя: „морето и сушията обхождате за да направите едного прозелита и когато бѣде, направате го дважди повече отъ васъ синъ на чкълѣтъ; (Мат. 23;15). Палата е удивително послѣдователенъ и настойчивъ въ едно нѣщо, и то е прѣслѣдваннето на Библията. Тѣй, за прим. Пий IX въ своя прочутъ силлабусъ изрѣкълъ грозно проклетие за три язви на нашето врѣме — на социализмътъ, коминизмътъ и *библейскитѣ общества*. Сегашния папа Левъ XIII въ декрета си отъ 8 февруар. мин. год. касателно „Индексъ на забраненитѣ книги,“ между другитѣ забранени книги помѣсти и Библията на народнитѣ язици.

Можете да си прѣдставите какви послѣдствия докарватъ такива „повеления“ на „непогрѣшимия“ първосвященникъ. Въ много мѣста, отстранени отъ центровѣтъ, особено въ Испания, гдѣто католич. патери сж силни между простото население, повдигатъ цѣли гонения противъ книгопродавцитѣ, които разнасятъ Св. Писание изъ народа, които приематъ по нѣкога остъръ характеръ; имало е случай на бой и все по подстрекателството на патеритѣ. —

Не е за чудение, че папството възбужда отвращение у всички благомислящи хора даже срѣдъ самитѣ католици. Тѣй недавно даже въ Австрия се е появило силно движение, което има за девизъ „да се напусне Римъ!“ — То се води съ цѣлъ да се прѣмине въ протестанство. На 15 Януарий т. г. въ Виена стана първото събрание на поддржателитѣ на това движение въ което имало е до 800 чел. Събранието рѣши, че щомъ се набератъ 10000 подписа, то да се направи тържественно излизанне отъ католицизма. За жалость, обаче, щомъ се подкачи дебатътъ по това дѣло, полицията зат-

вори събраннето по заповѣдъ отъ министерств. на полицията.

А. И. С.

Посрѣщаніе новата година въ Руссия.

Навикътъ да се срѣща особено тържествено новата година е всеобщъ. Та и свършено е естествено е, че въ началото на всяка година прѣдъ тайнственната и пълна съ неизвѣстностъ гледка, която прѣдставлява всѣка настѣпающа година за всѣкой чловѣкъ, душата се вълнува повече съ надѣждата и страховетъ и неволно чувствува потребность да намѣри за себе си повисока нравствена подпора, способна да даде успокоение и подкрѣпление. И колко е жално че у мнозина този моментъ се прѣкарва крайно неразумно: посрѣдъ пирове, балове, кумаръ, праздно веселие, когато, пакъ въ душитъ остава сжца празнотия и тъга съ нищо не унищожима. — Руссия въ това отношение до скоро не се отличаваше отъ другитъ братски ней народности: маситъ посрѣщаха годината тѣй както обикновенно се посрѣща тя и тук т. е. съ чашката въ ржката, и съ праздни провиквания по механиктъ. — Обаче отъ двѣ—три години насамъ по инициативата на нѣкои Владици въведе се новъ обичай щото храмоветъ срѣщу новата година да бждатъ отворени, и въ момента когато настѣпва новата година свяцносслужителитъ да говорятъ прилични слова и слѣдъ това да се отслужва благодарствено молебствие. Рускитъ църковни списания свидѣтелствуватъ че посрѣщаннето по този начинъ текущата година стана особено тържественно; храмоветъ сж били пълни отъ молящитъ се, били изказани особено чувствителни слова, тѣй щото въ много мѣста имало плачъ и голѣмо събуждание въ народа. Особено такъво съживление стана въ единъ губернски градъ, околността на който прѣзъ миналата година е била поразена отъ глада.

Примѣрътъ на русското духовенство е за подражение. Когато прочитяхме извѣстия отъ разни мѣста за новогоднитъ служби въ Руссия, ние неволно се питахме не е ли врѣме народната църква да се събуди отъ дълбокия си сънъ и да вземе грижа да се събератъ прѣснатитъ овци и да имъ се промисли духовна храна, та да не ставатъ тѣ храна на „рикающия—левъ?“ Азъ знамъ че

мнозина ще ми кажатъ за невъзможността да се прѣстѣпватъ въ тоя случай църковнитъ устави, които точно казватъ кога и какви служби трѣбова да се служатъ, кога и какви молитви да се четатъ. Та нима чловѣкъ или общество не може да се моли поне нѣкога безъ устави и молитвенници и тѣй както му диктува нуждата? Чини ми се Богъ много добръ е знаялъ като не е нарѣдилъ никакви форми а простичката е казалъ: „въззови къмъ Мене и ще тя послушамъ; „въ който часъ извикашъ къмъ Мене ще тя послушамъ.“ Посрѣщаннето на новата година е единъ случай за църквата да събере свойтъ синове и да ги поучи какъ трѣбова разумно и по Христиански да се прѣкарватъ краткитъ години на чловѣческия животъ, който „е пара, която за малко се явява, и послѣ изчезнува.“ Каква благодарна тема за да се направи „сефте“ отъ църковнитъ амвони! Обичаме да вѣрваме че нашитъ владици нѣма да пропуснатъ идущата нова година, която ще бжде новата и на новото столѣтие и ще послѣдватъ примѣра на братушкитъ.

А. И. С.

НОВО ОТКРИТИЕ.

Прочутия съ своитъ открития електро-техникъ Рихновски отъ гр. Лембергъ (Австрия) е изнамѣрилъ единъ апаратъ за добиванне на ефиръ т. е. на онова вещество, което, спорѣдъ увѣреніята на съврѣменната наука е разлѣно по цѣлата вселенная и е источникъ на живота, на движението и на свѣтлината. Английския физикъ Уилби, който е ходилъ въ Лембергъ нарочно за да изучи това откритие въ дългъ и широкъ отчетъ за него казва, че „всички фантазии на Жюль Вернъ ся сбжднаха и че новонамѣренния апаратъ ще послужи за фундаментъ на науката прѣзъ ХХ столѣтие.“ Новия газъ отъ комиссията на Лембергскитъ политехници той опрѣдѣля: „това е нѣщо, което напомнюва материята и енергията (силата) съ други думи, то е новата форма на материята“. Опититъ съ ефира дадоха баснословни резултати. Ефирътъ дѣйствува убийствено на всѣкакъвъ видъ микроби и притяжава удивителни цѣрителни свойства. Подъ влиянието на неговото духание цѣфнуватъ цвѣтя срѣдзима. Месото въ него се запазва прѣсно въ тече-

ние на цѣли мѣсеци. Лжчитѣ му даватъ цѣлѣна фотография. Той може да се прѣобърне въ течность, една капка отъ която прави силна експлозия.

Религия и наука прѣзъ миналата година.

Несъмнено е че правилното отношение между религията и науката е важенъ факторъ въ духовното прѣуспѣвание на челоувѣството, и миналата година ни прѣдставлява въ това отношение твърдѣ радостни симптоми. Извѣстно е че отъ половината на тѣкущото столѣтие между науката и религията стана едно прѣкъсване и отчуждавание, особено отъ онова врѣме, когато, благодарение на великитѣ открития въ естествознанието, науката, изобщо, е усвоила наклоность да ограничава сферата на своитѣ наблюдения само съ явленията на внѣшния миръ. — На тази почва отъ реалнитѣ издирвания раскошно се е развилъ *материализмътъ*, който съ свойственната му смѣлость заяви, че въ свѣта дѣйствуватъ само *сила* и *материя*, отъ взаимното дѣйствие на които създава се свѣтътъ; самъ челоувѣкъ не е друго нѣщо освѣнъ продуктъ на природата и дѣйствителность е *онова каквото той яде*, а всички онѣзи явления, които се наричатъ съ една обща дума духовни, сж или видоизменения на сжщитѣ сили на природата или, пакъ измислици на хора заинтересовани въ тѣхъ. Когато слѣдъ това Дарвинъ излѣзе съ прѣхвалената си теория за происхождение на видоветѣ, то това хитроумно произведение като че ли стана ново откровение за науката, и тя почна усърдно да пропагандира *дарвинизма* като примѣнваше открититѣ отъ него закони къмъ всички видове на естеството — отъ поникване на трѣвицата до движение на небеснитѣ свѣтила, а, пакъ, популаризаторитѣ на теоритѣ му смѣло прогласиха че челоувѣкъ произхожда направо отъ маймуната. Паралелно съ това и историята се стараеше явленията на духа да смѣкне на почвата на материализма, така за прим. Бокль смѣло отричаше че религията и нравственность сж имали нѣкакво значение въ историята на цивилизацията а, пакъ, Дрейпъръ въ прѣхваленото си съчинение *върху стѣлжковението на науката съ религията*, прѣко искаралъ е че

религията е враждебна на науката и намѣрилъ прогреса въ това, че науката ужъ срашно угнетена отъ религията едвамъ си е пробила пжтъ прѣзъ огньоветѣ на инквизицията, и полегка-легла е пропѣдила умствения мракъ докаранъ отъ религията. — Ако прибавимъ къмъ това още и цѣла тайфа отъ популярни на врѣмето си материалисти както Бюхнеръ, Фаятъ и Мелешоттъ, идентѣ на които на всѣкадѣ се проповѣдваха съ фанатическо увлечение, то ще разбиреме защо науката, изобщо, е получила материалистическо направление и всичко що излиза вѣнъ отъ прѣдѣлитѣ на материята, или се е игнорирало, или, пакъ, съвсѣмъ се е отричало.

Въ такова настроение науката се е намирала прѣзъ течението на цѣли десетолѣтия, и това увлечение е било до толкова силно, че то е наложило своя печать на цѣлия миросгледъ прѣзъ втората половина на текущото столѣтие, който най послѣ се е изразилъ въ така нарѣчения практически материализмъ, т. е. въ отричанieto на всичко ще и сжпно и идеално. Напрадно се издигаха гласоветѣ на благомислящитѣ хора противъ таквозъ едностранчиво увличание: тѣ не се слушаха, догдѣто най послѣ самия животъ е съборилъ материализма, като миросгледъ крайно едностранчивъ и неспособенъ да удовлетвори на запитвания на вѣчния духъ. — Първитѣ удари на материализма е нанесла самата точна наука, която, слѣдъ като проучи и издири тцателно явленията подлежащи на нейното изучаванне, дойде до убѣждение, че не всичко въ тѣхъ е резултатътъ отъ съчетание на сила и материя, че въ тѣхъ има и такива страни, които неволно каратъ да се прѣдполага присжтствието и дѣйствиата на фактора, който е вѣнъ отъ прѣдѣлитѣ на материалния свѣтъ. Това особено стана ясно, когато психологията, която до това врѣме хвърчѣше нѣкъдѣ си въ областъта на априорнитѣ и метафизически положения, прибѣгна най-послѣ къмъ чисто наученъ експерименталенъ методъ въ изслѣдания на психическитѣ явления, при което съ точната положителность е било доказано че спихически сили не съвпадатъ съ физиологическитѣ и у послѣднитѣ има елементъ необяснимъ отъ гледна точка на материализмъ. Този родъ издирвания до толкова се усили въ послѣдно врѣме, че материализмъ е

загубилъ всѣкакъвъ кредитъ като научна теория и е отстъпилъ мѣсто на агностицизмъ, който, като иска да признае положителното съществуване на свѣрхматериалното начало, мисли да се отклони отъ признаването му подъ прѣдлогъ на непознаемостта на това начало. — Но тази хитростъ наистина достойна е за съжаление, защото е едно несполучливо опитвание да се спасе стария идолъ отъ събаряние, и най-новата наука въ лицето на най-достойнитѣ ѳ прѣдставители не само че е отхвърлила но не приема и агностицизмъ. Въ горчивата опитностъ, тя е дошла до убѣждение че, ако материализмътъ е крайно едностранчивъ и ненаученъ, защото разбира явленията само отъ една страна, като принебрѣгва другитѣ, то агностицизмътъ е неоснователенъ, понеже нарочно затваря очитѣ си прѣдъ явленията, които настойчиво прѣдставятъ на нашето съзнание, оказватъ голѣмо влияние на живота и съставляватъ источникъ на всичко онова що е хубавото и възвишеното въ чловѣческия животъ. И ето че подъ влиянието на това почна се забѣлжителенъ повратъ въ науката за да се признае онова положение, че истината има двѣ страни, че тя може да се познае само ако безпристрастно се изучатъ явленията и на двѣтѣ страни на битието — материална и духовна, и това признавание се изрази вече въ круинитѣ фактове, имѣюща голѣмо значение въ научния миогледъ. Миналата година станаха два важни конгресса, въ които взѣ участие цѣлтѣтъ на съврѣменната наука и тѣзи конгреси напълно се явиха изразители на отбѣлѣзания повратъ въ научния миогледъ на нашето врѣме. —

Единъ отъ тѣзи конгреси стана въ Англия въ гр. Бристолъ, а другия въ Руссия, въ Киевъ. И двата станаха почти едноврѣменно и имаха за задача да намѣрятъ и да изразятъ какво е достигнала точната наука къмъ края на нашето столѣтие. При това се оказа, че и на двата конгресса, въ името на истината и точната наука, е билъ нанесенъ рѣшителенъ ударъ на материализма като на теория, която не издържа никаква критика прѣдъ запитвания на строгата наука. — Въ Англия науката отъ врѣмето на Дарвинъ се е намирала подъ обаянието на този естествовѣдъ и на ревностнитѣ му послѣдователи, като Хжесли и др., та за това

въ миналитѣ конгреси повечето е прѣобладавало материалистическото направление, и на чело на конгреситѣ се поставяли послѣдователи и прогласители на дарвинизма. Но миналата година конгресътъ съзналъ е най послѣ, че прѣдишния миогледъ изживѣлъ си вѣкътъ, нито материализмъ, нито пакъ неговата рожба дарвинизмъ не удовлетворяватъ вече на научнитѣ требования и за това е рѣшилъ да застане на съвсѣмъ друга глѣдна точка и това се изрази въ онзи поразителенъ фактъ че за прѣдсѣдател на конгресса биде избранъ прочутия противникъ на материализма Круксъ. Този чловѣкъ е единъ прочутъ естествовѣдъ въ Англия, авторъ на най-сериознитѣ издирвания въ природата; въ послѣдно врѣме той е направилъ най-нови издирвания на рентгеновитѣ лъчи, но още повече той е прочутъ по това че всѣкога е билъ за двѣстранното издирвание на всѣко явление, тѣй като едностранчивото изслѣдвание не може да докара до истината. — И ако конгресътъ на английскитѣ естествоиспитатели него именно сж избрали за свой прѣдсѣдател, то това е вѣренъ знакъ че господството на материализма въ Англия се е прѣкратило и всички сериозни хора на науката дойдоха до убѣждение, че истината дѣйствително има двѣ страни и би било неразумно въпрѣки трѣбованията на безпристрастната наука да се изслѣдва само едната страна, както това правятъ послѣдователитѣ на материализма, които затварятъ очитѣ за другата.

Още по-радостенъ фактъ трѣбова да се отбѣлѣжи че е станалъ въ киевския конгресъ на естествоиспитатели и лѣкари. Русското естествовѣденне до послѣдно врѣме усърдно се е покланяло прѣдъ идолитѣ на материализма и се увличало отъ послѣдния може би даже и повече отколкото на западъ, — на младостта сж свойственни всѣкакви увлечения, а Русската наука е още твърдѣ млада. Никадѣ другадѣ таквизи протогери на материализма като Фактъ и Момшотъ не сж имали такъвъ успѣхъ както въ Руссия, и на тѣхъ сж се възпитавали цѣли поколения, които сж проповѣдвали материализмъ съ фанатизмъ недопускающъ никакво възражение. Но ето че и за русската наука мина периода на увлечения, настана врѣме на по спокойно отношение къмъ истината и — истината е възтържествувала.

Проф. Бугаевъ (математ.) на конгресса прочете своя рефератъ въ който като прѣдставитель на най-точната наука, открито заяви прѣдъ цѣлото събрание на естествоиспитатели, че господствующата въ изучаването на природата идея на безусловна причинностъ и непрѣкъснутаваемостта на сили не издържа критика даже отъ гледната точка на чиста математика, че въ явления на природата голѣма роля играятъ такива фактори, като цѣлесъобразностъ, и даже математическитѣ издирвания привеждатъ къмъ убѣждението че добро и зло, красота, справедливостъ, и свобода не сж само илюзии създаде ни отъ челоуѣческото въображение, но коренитѣ имъ лежатъ дълбоко въ самата сжщностъ на нѣщата, въ самата природа на свѣтскитѣ явления, че тѣ иматъ не фиктивна но реална подплата.“ Отъ тукъ и челоуѣкъ не е само пасивно сжщество, не е оглѣдало, което само отразява явления на природата; той е активния и творчески дѣятель, необходимото самостоятелно оръдие въ процесса на всеобщото усъвършенствуване на природата и живота.“

Ако така говори челоуѣкъ на чистата наука, основапа на точнитѣ издирвания на естественнитѣ закони, то намъ не остава друго освѣнъ да се радваме, че къмъ края на това столѣтие даже и точната наука слѣдъ врѣменно увличание пакъ е излѣзала на правия пѣтъ, който води къмъ истината. Онова, така което тържественно е провъзгласено отъ прѣдставителитѣ на точната наука въ Англия и въ Руссия, като послѣдната дума на научното знание, всѣкога и неизмѣнно се проповѣдва отъ Християнството, и за насъ никакъ не е ново откритие, а е само повратъ къмъ старата истина, и признаването ъ отъ страна на естествонаучното знание изново потвърждава извѣстното положение на Бейкънъ, че поврхностното образование отдалечава отъ религията, а пакъ дълбокото знание възвръща къмъ нея. Догдѣто естествознанието се е увличало отъ поврхностното знание, то е приемало отрицателно положение къмъ религията и свързанитѣ съ нея явления отъ духовния свѣтъ, но щомъ то е вникнало по дълбоко въ явления на природата, по необходимостъ е длъжно да признае едностранчивостта на своето знание и да дойде до убѣждение изразено толкова силно и на двата конгресса отъ

най виднитѣ прѣдставители на науката. —

Намъ остава да пожелаемъ само, щото науката смѣло да върви по този пѣтъ, който ще я приведе къмъ истината. А, пакъ, истината е крайната цѣль на стрѣмленията както на науката така и на религията и колкото сжщо по-съгласни помѣжду си толкова по-скоро ще достигнатъ желаемата цѣль.

А. И. С.

БЕЗСМЪРТНИ ДУМИ НА ЛИНКОЛНЪ.

„Ний не можемъ да избѣгнемъ историята.“

„Никой да ся не колебае който мисли че е правъ.“

„Не ми е удоволствие да тържествувамъ надъ никого.“

„Да дойде каквото ще, азъ ще пазя върноста си къмъ приятель и приятель.“

„Азъ не съмъ умишлено забилъ трънъ въ грѣдитѣ на никой челоуѣкъ.“

„Всичко каквото съмъ, всичко каквото ся надѣя да бждъ азъ дължа на моята ангелъ майка.“

„Подозрѣние и завистъ никога не помогнаха на нѣкой челоуѣкъ въ каквото и да е положение.“

„За тридесать години азъ съмъ билъ въздържаталенъ, и азъ съмъ вече много старъ за измѣнение.“

„Богъ трѣбва да обича обикновеннитѣ людие, другояче той не щѣше да създаде толкова много отъ тѣхъ.“

„Злато е добро на мѣстото си; нъ живи, храбри и патриоти челоуѣци сж по добри отъ злато.“

„Стой съ всякого който е правъ. Стой съ него до гдѣто е правъ и остави го кога трѣгне криво.“

„Нека имаме вѣра че правото прави силата; и въ тази вѣра нека до край дързостно изпълняваме длъжноститѣ си както ги разбираме.“

„Божитѣ планове сж съвършенни, и трѣбва да прѣдолѣятъ, макаръ че ний заблуждающитѣ смъртни не можемъ точно да ги познаемъ прѣждеврѣменно.“

„Разумния челоуѣкъ отдавна ся е съгласилъ че невъздържането е една отъ най голѣмитѣ злини мѣжду челоуѣцитѣ.“

„Азъ зная че Господъ е всякога на страната на правото. Нъ моята постоянна грижа и молитва е азъ и този народъ да бждемъ на Божията страна.“